

дивіденди, нараховані за звітний період; відрахування в фонд соціального розвитку тощо.

Прибуток є джерелом сплати податку на прибуток у податковому обліку, а та частина, що залишається на підприємстві, спрямовується на його виробничий і соціальний розвиток. При проведенні діагностики результатів фінансово-господарської діяльності підприємства доцільно також у динаміці, в порівняльних періодах аналізувати його традиційні показники, для виявлення прихованих резервів поліпшення діяльності підприємства. При ключовій ролі процесу формування прибутку динамічний розвиток виробництва неможливий без удосконалення системи розподілу прибутку.

Література:

1. Просянок Н.О., Кірсанова В.В., Ананська М.О. Бухгалтерський облік. Теоретичні основи: Навч.посібник. – Харків: Бурун Книга, 2010. – 204 с.
2. Грабова Н.М. Теорія бухгалтерського обліку: підручник / Н. М. Грабова. За ред. М.В. Кужельного. – 6-те вид. – К. : А.С.К., 2007. – 266 с.

Обжилян Г.В., Черкасова С.О.

Одеський національний політехнічний університет

Особливості організації обліку і контролю витрат на підприємствах будівельної галузі

Реформування системи бухгалтерського обліку і контролю в ринкових умовах зумовлює зростання вимог до повноти й якості облікового та контрольного забезпечення процесу управління діяльністю суб'єктів господарювання. В умовах ринкових відносин результати роботи кожного підприємства значною мірою залежать від системи управління, яка забезпечує економічну самостійність підприємства, його конкурентоспроможність та стійке фінансове становище на ринку.

В умовах жорсткої конкуренції на перший план виходять питання підвищення ефективності управління будівельною організацією. Удосконалення управління супроводжується підвищенням потреб до оперативності та достовірності інформації на кожному рівні управління. Підвищенню ефективності роботи будівельної організації та тим самим досягненню стійкої конкурентної переваги сприяє глибоке поняття її організаційної структури, а також впливу виробничих та технологічних особливостей будівельної галузі на формування останньої.

Бухгалтерський облік у будівництві значно відрізняється від обліку в інших галузях народного господарства. До галузевих особливостей будівельного виробництва та особливостей обліку у будівництві слід віднести:

- тривалість операційного циклу. Якщо на багатьох виробництвах він становить кілька годин, днів або місяців, то спорудження будівлі може тривати рік, два, а то й більше;
- неоднотипність будівельних процесів і кінцевої продукції;

- виробничий процес у будівництві проводиться на нерухомих об'єктах при рухомому характері роботи робітників, будівельних машин та механізмів;
- процес будівництва є довготривалим, що в обліку відображається поступовим нагромадженням витрат за об'єктами через незавершене будівництво до здачі об'єкта замовнику;
- організаційно-технічною особливістю будівництва є наявність беззехової структури, тому загальновиробничі витрати обліковують як накладні на одному рахунку;
- будівельним підприємствам надано право самостійно розширювати номенклатуру статей витрат на здійснення будівельних робіт, виходячи з прийнятих об'єктів обліку й економічної доцільності;
- загальновиробничі витрати не поділяються на постійні та змінні, відповідно не існує розподілу постійних загальновиробничих витрат на постійні розподілені та постійні нерозподілені;
- специфічною статтею витрат будівельних підприємств є витрати з експлуатації будівельних машин і механізмів, які обліковуються на рахунку 91 “Загальновиробничі витрати”;
- залежність від рельєфу місцевості, кліматичних, сейсмологічних умов та особливостей ґрунту;
- жоден будівельний процес не починається без закінчення попереднього, і будівельна продукція не накопичується на складах;
- дисгармонійність будівельно-монтажних робіт за їх видами та складністю. Іноді при будівництві об'єкта одночасно беруть участь декілька будівельно-монтажних організацій, кожна з яких здає свою частину кінцевої продукції.

Організація обліку і контролю витрат та обсягів будівельно-монтажних робіт підприємств будівельної галузі в Україні регламентується П(С)БО 18 “Будівельні контракти”, П(С)БО 16 “Витрати” [4], Методичними рекомендаціями з формування собівартості будівельно-монтажних робіт № 30 від 16.02.2004 р [3]. Слід зазначити, що П(С)БО 18 “Будівельні контракти” та Методичні рекомендації з формування собівартості будівельно-монтажних робіт містять особливості, притаманні будівельному виробництву, а саме структура статей калькуляції, формування виробничої собівартості й тощо. Також в будівництві істотно відрізняється від інших галузей економіки України порядок групування витрат на виробництво, їх відображення в обліку, калькулювання собівартості будівництва, облік і контроль обсягів будівельно-монтажних робіт [6].

На сьогоднішній день ефективність управлінських рішень має пряму залежність від об'єктивності, достовірності та повноти отриманої обліково-аналітичної інформації. В сучасних умовах діяльності будівельних підприємств практика обліку не завжди відповідає вимогам внутрішніх користувачів, а отже методика обліку і контролю витрат, яку застосовують на підприємствах будівельної галузі, потребує удосконалення відповідно до П(С)БО та поставлених вимог. Серед численних проблем можна виділити такі:

- вибір методів обліку та контролю витрат;

- організація обліку витрат за центрами виникнення та відповідальності;
- недосконалість первинної облікової інформації для прийняття управлінських рішень.

Для кращого уявлення особливостей організації обліку і контролю витрат і обсягів будівельно-монтажних робіт, як специфічної галузі пропонується особливу увагу приділити організаційним напрямкам обліку і контролю виконаних будівельно-монтажних робіт за центрами відповідальності та центрами виникнення витрат.

Центри відповідальності, центри витрат та місця виникнення витрат є поняттями різними за суттю та уявляють собою ієрархічну піраміду, основа якої належить місцю виникнення витрат, що є вихідною ланкою формування витрат, тією структурною одиницею будівельної організації, де здійснюється початкове накопичення виробничих витрат (робочі місця, групи будівельних машин та устаткування) [1]. Проміжний рівень ієрархії займають центри витрат, тобто ті структурні підрозділи будівельної організації, що виконують власні функціональні завдання в забезпеченні цілей функціонування підприємства, та за якими можна організовувати нормування, планування та облік виробничих витрат (цехи, відділи, служби) [2]. Вершиною ієрархічної піраміди є центр відповідальності, тобто структурний підрозділ будівельної організації, що очолюється менеджером відповідного рівня, який несе відповідальність за виконання планів робіт підлеглого йому підрозділу та має право приймати самостійно управлінські рішення у межах своїх повноважень[5].

Таким чином, впровадження системи обліку за центрами відповідальності дозволяє розв'язати безліч проблем, що виникають у керівництва сучасної будівельної організації, а саме: дозволяє спростити процедуру ведення синтетичного та аналітичного обліку за допомогою накопичення інформації за рахунками відхилень; створює умови для формування необхідної звітності за потребами менеджерів всіх рівнів управління, а також збільшує обґрутованість управлінських рішень, що приймаються на кожному із рівнів. При цьому побудова обліку витрат за центрами відповідальності дозволяє пов'язати діяльність та відповідність конкретних осіб з результатами роботи всієї будівельної організації.

Література:

1. Атамас П.Й. Управлінський облік: [навчальний посібник] / П.Й. Атамас – К: Центр учбової літератури, 2006. – 440 с.
2. Голов С.Ф. Управленческий учет: [учебник] / С.Ф. Голов – К.: Либра, 2004. – 576 с.
3. Методичні рекомендації з формування собівартості будівельно-монтажних робіт: [затв. наказом Держ. ком. України з буд.-ва та архіт. від 16 квіт. 2004 р. № 30]. – К.: Екобуд, 2004. – 64 с.
4. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку // Все про бухгалтерський облік. – 2005. – № 25. – С. 40–41.
5. Цал-Цалко Ю.С. Витрати підприємства: [навч. посібник] / Ю.С. Цал-Цалко – К.: ЦУЛ, 2002. – 656 с.

6. Ягмур К.А. Класифікація витрат в будівельних організаціях// Економіка: проблеми теорії та практики: Зб. наук. праць. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2005. – 1 Вип. 209: В 4 т. Том IV. – С. 75–82.

Печененко Д.О., к.е.н. Свінарьова Г.Б.

Одеський національний політехнічний університет

Дослідження процесу організації системи обліку та аналізу послуг еквайрингу у банку як складової системи безготівкових розрахунків (на прикладі АТ "Імексбанк")

Однією з найважливіших сфер банківської діяльності, від якої залежить ефективність функціонування економіки України в цілому і кожного суб'єкта підприємницької діяльності окремо, є організація безготівкових розрахунків у господарському обороті. Останнім часом банками приділяється велика увага безготівковим розрахункам з використанням пластикових карток, які в умовах жорсткої конкуренції мають безперечні переваги над традиційними банківськими інструментами.

Діяльність щодо технологічного, інформаційного обслуговування торговців та виконання розрахунків з ними за операції, які здійснені із застосуванням спеціальних платіжних засобів, називається еквайринг [1].

Торговець – суб'єкт підприємницької діяльності, юридична особа, яка у відповідності за договором з еквайром чи платіжною організацією, приймає до обслуговування платіжні картки з метою проведення оплати вартості товарів чи послуг [2].

Зародження еквайрингу в Україні є порівняно новим процесом для нашого суспільства, що вже само по собі є актуальним і потребує поглибленаого вивчення особливостей обліку та аналізу послуг еквайрингу у банку.

Кліринг - взаємозалік зустрічних вимог учасників платіжної системи. За результатами клірингу по розрахунках за операціями, здійсненими із застосуванням платіжної картки, щоденно відбувається списання або зарахування коштів на кореспондентський рахунок банку у розрахунковому банку. Сума взаємозаліку відображається у кореспонденції з балансовим рахунком №2924 “Транзитний рахунок за операціями, здійсненими з використанням платіжних карток”. Дослідження обліково-оперативного процесу операцій з платіжними картками засвідчують застосування цього рахунку майже у кожній “бухгалтерській події”. Призначення рахунку: облік коштів за операціями, здійсненими з використанням платіжних карток, у тому числі, під час розрахунків за товари та послуги, облік інших незавершених розрахунків. У цьому сенсі особливої актуальності набуває аналітична структура цього рахунку, яка б дозволяла розмежовувати певні типи операцій та здійснювати контроль за їх завершенням.